

РЕЦЕНЗИЯ

за учебния комплект по руски език „**ЧЕРЕПАХА**“

автори: Васила Владкова, Спаска Андреева

Представеният за рецензиране учебен комплект, предназначен за обучение на учениците по руски език във втори клас на училищата с ранно изучаване на чужд език, е продължение на системата от учебни помагала „Черепаха“ за първи клас от същия авторски колектив, издаден през 1996 год. и успешно прилаган в много училища през настоящата учебна година. Както комплектът за първи клас, така и комплектът, предложен за втори клас, по своята същност представляват едно изключително сполучливо постижение на целите и решение на задачите, дадени в програмата по руски език на МОНТ.

Предложената от авторите миналата година концепция за бъдеща серия от учебници и учебни помагала намира своето развитие и уточнение за рецензирания комплект в Книга за учителя. Тя се основава на отличната теоретична подготовка и богатия преподавателски опит на авторите, резултат е от тяхната прецизност и задълбоченост в работата. Ясно определените цели и задачи водят до стройност и точност в структурата на учебника, до съгласуваност между отделните единици в системата от учебни помагала на дадения комплект. Учебният комплект за втори клас е направен така, че се възприема като органична част от едно цяло - серия от учебници. Авторите извеждат учениците на следващата витка от спиралата, по която им предстои да вървят и през следващите години на обучението си, като основен в работата им остава комуникативно-дейностният подход.

Водеща роля в комплекта, което е съвсем закономерно, играе учебникът. Както и в учебника за първи клас, така и тук сме свидетели на достатъчно добрата реализация на едно оригинално хрумване: системата на езика, изискуемите речеви интенции, задължителните за този етап от обучението лексикални теми са умело вплетени в увлекателни сюжетни линии. Учениците живеят заедно със своите любими герои (Вова, Ира Слава... и, разбира се, костенурката Чапа), за които са се затъжили през лятната ваканция. Учениците са поставени в естествена за тях среда. Авторите предвиждат обучението да протича под формата на целогодишна игра. Първият урок възстановява в паметта на учениците участниците в миналогодишната игра и ги запознава с въвеждащи се нови герои. Спомените за лятото са любима тема за разговор на децата в началото на учебната година и в часа по руски (вж. втори урок) те ще правят това с голяма радост, като незабележимо за самите тях това ще стане на руски език. На страниците на тази увлекателна и богато илюстрирана книжка, наречена учебник, се появяват ден след ден все по-интересни истории за техни връстници, едни от които хитруват и не искат да учат, други пък са старателни и прилежни ученици. Всичко това е поднесено с много доброта и топлина. Учениците няма да искат да се присмиват или подиграват, а приятелски и чисто по детски ще си разговарят с тези герои, ще се учат от тях.

Трябва да се открие фактът, че нравственият аспект е един от много добре представените в рецензирания учебник. В съвременните условия на живот съдържанието и начинът на поднасянето на такива уроци като „Дорогие слова“ имат много по-голямо въздействие, отколкото едно досадно нравоучение за взаимоотношенията между хората. Авторите постигат това с присъщата им искреност и отвореност към децата.

Възприетият подход при структурирането на учебното съдържание вече дава своите плодове в училищата, избрали този учебник.

По-нататък ще се спрем и на други безспорно положителни характеристики на предложения за рецензиране учебник.

Принципът на концентризма, стриктно спазван от авторите, прави възможна приемствеността между учебното съдържание в първи и втори клас, а и между урочните единици в отделните класове. Темата „Знакомство“ от първи клас търпи усложнение и наред с известните вече формули на речевия етикет се въвеждат нови, като ясно проличава при това диференцираната им употреба в зависимост от различните ситуации, в които се намират героите. Един изключително сложен, но много важен проблем за адекватното общуване се поднася с присъщата на авторите простота и яснот.

Като традиционно за тази серия учебници се възприема наличието на множество стихове в уроците. И тук, както и в учебника за първи клас, се срещаме с ненадминати произведения на такива класици на детската литература като А. Барто, К. Чуковский и др. (Много добро впечатление прави присъствието на кратки енциклопедични данни за К. Чуковский, нещо, което се използва в по-горни класове, но и тук това сполучливо се вписва в съдържанието на урока.) В учебника за втори клас са включени и стихове на деца, което събужда по непринуден начин желанието за творчество в детската душа и оказва голямо влияние на развитието на определени наклонности. За пореден път се срещаме и с авторски стихчета на Васила Владкова, които с необходимата за случая умереност се въвеждат там, където това е подходящо. Излишно е да се доказва колко добре и леко се усвояват текстове от този род. Те са използвани не само за въвеждане на нови лексикални единици, за автоматизиране на речеви щампи, но и за представяне на важни граматични особености.

Системата на езика, както в бе беше отбелязано, е „скрита“ за ученика. Скрита е в стихове, скрита е в различни видове дейности (рисуване, апликиране, решаване на ребуси и др.). Авторите предоставят възможност за повторение на изучения в първи клас материал и много внимателно, с необходимата постепенност въвеждат поредните граматични особености, които трябва да бъдат усвоени на този етап от обучението. Неусетно за самия него ученикът усвоява различните начини за изразяване на времевите отношения в руския език. Формите в предложен и винителен падеж са дадени в съпоставителен план. С необходимата прецизност е представена употребата и на такива падежи като родителен, дателен и творителен. И ако дателният падеж се усвоява с помощта на една работливка, която обича да шие и дава някому дрехи (что? кому? сшила), то родителния се „преподава“ от един разсеян ученик, който вечно не може да си намери нещо (чего не нашел?). Трудният за усвояване творителен падеж е поднесен от Д. Хармс с една чудесна приказка.

Беше вече отбелязано, че играта е умело използвана от авторите при цялостното структуриране на учебното съдържание в учебника. Но особено внимание заслужават въведените в учебника за втори клас уроци под формата на компютърни игри. Тази авторова идея е достойна да получи най-висока оценка. Без излишното натрапване при таблично представяне на обобщителните граматични уроци се дава възможност на ученика да поиграе на компютър по време на час и едновременно с това да обхване изученото до този момент по дадена граматична тема, да съпостави, да избира, да употребява правилно и т. н. определени граматични форми. Звучи съвременно и много перспективно: в по-горни класове на учениците, най-вероятно, ще им бъде предоставена възможност да играят не

само с „компютъра“ от учебника, но и на истински обучаващи, тестиращи и т. н. компютърни игри в учебните компютърни зали.

Съвременен и интригуващ е „гледането“ и на видеофилми (вж. филм за Африка). Не е бързо далеч моментът, в който снабдените с необходимата техника учители по руски език ще могат да преподават уроците с помощта на учебни видеофилми или мултимедийни разработки на уроците.

Авторите не са отминали и ортоепията, която е представена на много места в учебника чрез закачките на бягащите по стълбички букви (означенията на произносимите звуци).

Учебната тетрадка е съставна част на учебния комплект. Упражненията са подготвени с оглед на разработването им по време на час. Те са тясно свързани с работата по учебника и представляват нейно продължение. Като правило по учебника се работи устно, а в тетрадката упражненията са за писмена работа. В тетрадката се предвижда учебен речник, който ще изготвят самите ученици.

В книгата за учителя е представена концепцията за учебния комплект „Черепак“ за втори клас, структурата и съдържанието му. Книгата за учителя съдържа и примерни разработки на уроци, описват се различните типове упражнения.

Заклучение

Реализацията на втори учебен комплект от серията „Черепак“ е показател за оригиналността на авторския замисъл и ефективността на използваните подходи в рамките на предлаганата цялостна концепция.

Предлагам учебният комплект по руски език „Черепак“, предназначен за II клас на училищата с ранно изучаване на чужд език, да бъде издаден.

Рецензент:

гл. ас. д-р Анна Липовска